

előli „menedékéül” Tihanyban „Garaykunyhót” emelt. Ennek homlokzatán a füredi nyaralótulajdonos Jókai Mór disztichonjait olvashatták: „...Szent föld ez! Multunk sok gyászát zengte a visszhang / Hadd visszhangozzák bércei most örömnünk.”

Folklórfeljegyzés is maradt ránk az echóhoz kapcsolódóan. Tihany kisbírója és a gyerekek a kirándulók kedvére ezt a mondókát kiáltották: „Szép a tihanyi kilátás, / De nehéz a feljárás, / Feljárásod jobb volna, / Vendéged is több volna”. A hangerőt a kisbíró hangtölcsérel, a gyerekek a kezük formálta tölcserrel fokozták.

A 20. század költőit is meghihlette a visszhang. Babits Mihály szép meséje szintén Garay regéjén alapul. Reményik Sándor *Örök Tihany* című versét „Egy szép, visszhangos perc emlékére írta. Záró sora így szól: „Az Ekhó úgy kell, mint a levegő.” Kosztolányi Dezső egy nyarutón járt a Balatonnál. Ifjúságát

keresve kérdezte „tündér Tihany” visszhangját, de az néma maradt. Wass Albert költészetében is helyet kapott a tihanyi visszhang.

A füredi házában irodalmi szalont létrehozó Lipták Gábor 1958-ban *Tihanyi ekhóhoz* címmel jelentetett meg válogatást a balatoni versekből és rajzokból. Balatoni mese-, monda- és történetfeldolgozásait pedig 1976-ban tette közzé *Aranyhíd* címmel. Garay nyomán prózába öntötte a tihanyi visszhang regéjét, amit esti meseként nemzedékek hallhattak a rádióban.

Az 1960-as évektől a tihanyi echó hangja fokozatosan gyengült. Míg korábban az alacsony, nádtetős házak és fák nem zavarták a hanghullámok terjedését, az egyre sűrűbb beépítés akadályozta azt. De nem szűnt meg! És kortárs költőink: Veress Miklós, Rudnai Gábor, Döbrentei Kornél, Csontos János, Németh István Péter, Szilágyi Ferenc, Haj-

du Zoltán, Garai István és mások műveinek motívuma a tihanyi echó.

2014 júliusának közepén Tihany könyvfesztiválnak adott méltó helyet. A balatoni könyveket felvonultató és bemutató rendezvény természetesen az Echo nevet kapta. Záróeseménye Csokonai versének előadása volt a Visszhang dombon, a Tihanyban második otthonra találó Borsos Miklós *Echo* című szobora, a bronzból készült leányalak előtt.

A múlt év decemberének elején, hasonlóan az előző évekhez a Csend Napjai programsorozat keretében Dr. Korzenszky Richárd tihanyi perjel vezetésével a nevében is csendes Tihany téli zárándokai megszólaltatták a visszhangot. Garay „szózatoss tündére” visszaadta Kisfaludy Károly klasszikus sorait és más, újabb mondatokat is; bizonyosságul arra, nem tűnt el a tihanyi echó, csak pihent nyaranta és télen éled újra, talán ihletforrásul korunk literátorainak.

Egry József: *Visszhang*, 1936 körül (Magyar Nemzeti Galéria)

Reményik Sándor

ÖRÖK TIHANY

Egy szép, visszhangos perc emlékére

Uram, Teneked legyen hála, hála,
Hogy Te Tihanyt teremtesz mindenütt,
S ha akarod: zeng riadó leánya.

Hogy a szirt fokán nem kell némán állni
Sírásoként hangot hantolva el, –
Hogy lehet még, hogy érdemes kiállni!

Úgyis fogy a hang, – zihál a tüdő –
S ha egyszer mégis felcsap szabadon:
Az Echo úgy kell, mint a levegő.

Mi lenne, ha ránk hullván a setét,
Lezárná mindég nyíló ajkainkat
Nagy, címeres önismeret-pecsét?

Mi lenne, ha hágván hegyormokat,
Szívünk, a tompán zörgő gyász-szekér,
Daccal hurcolna hang-halottakat?

S mi lenne, ha eltűnne mindenünnen
Tihany tündére, felül és alul, –
És az utolsó S. O. S. kiáltás
Lábunkhoz hullna – visszhangtalanul?...

1930. november 19.

Borsos Miklós: *Tihanyi echo*, 1983 (*Borsos Miklós rajzai*, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1985, 62.)

„Hányja ki a körmét a Balaton szerte
S sohase nyughasson rossz pásztora lelke,
Mint juhái körme, váljon dala kővé,
Maga meg szavában örökös élővé.
Legyen szava visszhang fenn a magas bércezen,
melyet a kíváncsi kényére idézzen.
Hányja a hab testét, ne aludjon nyugton,
Lelke pedig minden zivatarban zúgjon.
Én, én, Meseország királya kívánom,
Bűnhődjön örökké!”

(Babits Mihály)

